

**LOKALNY AMBASADOR
PRAW DOKTORANTA 5.0**

www.prawadoktoranta.pl

Rola doktorantów w procesie ewaluacji jakości kształcenia w szkołach doktorskich

Stan prawny na dzień 21.08.2025 r.

Juliusz Mroziński

Katedra Prawa Konstytucyjnego

Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii

Uniwersytet Wrocławski

Warszawa, 21 sierpnia 2025 r.

1. Uwagi ogólne

Podstawa prawna:

A. akty powszechnie obowiązujące:

1. ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r., poz. 1571 ze zm.) - art. 259 - art. 264 - dalej: PSWN;
2. rozporządzenie ministra edukacji i nauki z dnia 27 września 2021 r. w sprawie ewaluacji jakości kształcenia w szkole doktorskiej (Dz. U. poz. 1847) - dalej: rozporządzenie;

B. akty wewnętrznie obowiązujące:

1. uchwała nr 14/2024 Komisji Ewaluacji Nauki z dnia 21 sierpnia 2024 r. w sprawie podania do publicznej wiadomości uchwały nr 13/2024 Komisji Ewaluacji Nauki z dnia 21 sierpnia 2024 r. w sprawie zaktualizowanych wymagań do roli eksperta w ewaluacji jakości kształcenia w szkołach doktorskich; uchwała nr 13/2024 Komisji Ewaluacji Nauki z dnia 21 sierpnia 2024 r. w sprawie zaktualizowanych wymagań do roli eksperta w ewaluacji jakości kształcenia w szkołach doktorskich;
2. uchwała nr 25/2025 Zarządu Krajowej Reprezentacji Doktorantów z dnia 10 kwietnia 2025 r. w sprawie ogłoszenia konkursu na ekspertów Krajowej Reprezentacji Doktorantów ds. Ewaluacji szkół doktorskich (oraz załącznik nr 1 do Uchwały nr 25/2025 Zarządu Krajowej Reprezentacji Doktorantów z dnia 10 kwietnia 2025 r. Regulamin naboru ekspertów Krajowej Reprezentacji Doktorantów ds. przeprowadzania ewaluacji szkół doktorskich;

C. dokumenty niemające charakteru normatywnego:

1. wytyczne Komisji Ewaluacji Nauki (KEN) do przygotowania raportu samooceny - dalej: wytyczne;
2. wyjaśnienie Komisji Ewaluacji Nauki z dnia 24 kwietnia 2024 r. dotyczące wymagań do roli eksperta w ewaluacji jakości kształcenia w szkołach doktorskich;
3. informator - rola eksperta w ewaluacji jakości kształcenia w szkole doktorskiej.

Zgodnie z informacjami opublikowanymi przez Ministerstwo Edukacji i Nauki w 2023 r. ewaluacja jakości kształcenia w szkołach doktorskich ma na celu **ocenę warunków do rozwoju naukowego lub artystycznego**, jakie stworzono doktorantom, oraz **sposobów weryfikacji** nabywanych przez doktorantów wiedzy i umiejętności, a także kształtowanych kompetencji społecznych, dostarczanie podmiotom prowadzącym szkoły doktorskie **informacji zwrotnej** dotyczącej funkcjonowania ich szkół, a także upowszechnianie tych informacji w przestrzeni publicznej oraz **dopuszczanie do prowadzenia szkół doktorskich** wyłącznie przez te podmioty, które gwarantują doktorantom odpowiednie warunki rozwoju naukowego lub artystycznego. Obecny sposób regulacji procesu ewaluacji jakości kształcenia w szkołach doktorskich czyni środowisko doktoranckie **pełnoprawnym podmiotem systemu szkolnictwa wyższego i nauki** - tak na płaszczyźnie aktywnego formułowania oceny, jak i możliwości uzewnętrznienia własnych doświadczeń związanych z kształceniem.

Według przepisów ustawowych jakość kształcenia w szkole doktorskiej podlega ewaluacji przeprowadzanej przez Komisję Ewaluacji Nauki (dalej: KEN), która odbywa się nie rzadziej niż co 6 lat - według ustalonego harmonogramu. Na wniosek ministra ewaluacja może być przeprowadzona także w innym terminie. Ewaluacji dokonują **eksperci** posiadający znaczący dorobek naukowy lub artystyczny powoływani przez przewodniczącego KEN, w tym co najmniej jeden zatrudniony w zagranicznej uczelni lub instytucji naukowej, oraz **jeden doktorant powołany spośród kandydatów wskazanych przez Krajową Reprezentację Doktorantów**.

Wśród kryteriów uwzględnianych w procesie ewaluacji ustawa wymienia adekwatność programu kształcenia oraz indywidualnych planów badawczych do efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 8 Polskiej Ramy

Kwalifikacji (dalej: 8 PRK) oraz ich realizację, sposób weryfikacji efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 8 PRK, kwalifikacje nauczycieli akademickich lub pracowników naukowych prowadzących kształcenie w szkole doktorskiej, jakość procesu rekrutacji, jakość opieki naukowej lub artystycznej i wsparcia w prowadzeniu działalności naukowej, rzetelność przeprowadzania oceny śródkresowej, umiędzynarodowienie oraz **skuteczność kształcenia doktorantów**. W myśl przepisów wykonawczych szczegółowym kryterium w zakresie tej ostatniej jest **dokonywanie oceny jakości kształcenia w szkole doktorskiej przez doktorantów, wyniki tej oceny i sposób ich wykorzystania przez podmiot w celu doskonalenia procesu kształcenia**.

legalność
oceny

Udział doktorantów
i doktorantek w procesie
ewaluacji jakości kształcenia
w szkole doktorskiej warunkuje:

rzetelność
oceny

Nieuwzględnienie osoby o statusie doktoranta w składzie zespołu ekspertów powołanych przez przewodniczącego KEN może zostać ocenione jako **rażące naruszenie prawa** w rozumieniu art. 156 §1 pkt 2 ustawy - Kodeks postępowania administracyjnego ze względu na pogwałcenie przepisów ustrojowych¹.

„Ostatnie, ósme kryterium odnosi się do skuteczności kształcenia doktorantów, rozumianej jako terminowość kończenia kształcenia zgodnie z programem kształcenia oraz jako procentowy udział osób, którym nadano stopień doktora spośród absolwentów szkoły doktorskiej. Dodatkowo w tym kryterium ZO [zespół oceniający - JM] oceni poziom osiągnięć naukowych lub artystycznych doktorantów oraz **poziom zadowolenia doktorantów z jakości kształcenia w szkole doktorskiej, wyrażony w ramach systematycznych ocen przeprowadzanych przez jednostkę, np. w ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia**. Poza tym ZO oceni sposób uwzględnienia wyników monitoringu karier zawodowych w procesie doskonalenia rozwiązań przyjętych w ramach szkoły doktorskiej, w tym programu kształcenia. W ramach wszystkich powyższych kryteriów ZO dokona oceny procesu doskonalenia przyjętych rozwiązań. Podmiot albo podmioty prowadzące ewaluowaną szkołę dokorską zobligowane będą do przedstawienia informacji na temat podejmowanych w tym względzie systematycznych działań. Działania takie powinny opierać się z jednej strony na diagnozowaniu problemów, natomiast z drugiej na ich rozwiązywaniu. Uczelnia zatem powinna objąć szkoły doktorskie wewnętrznym systemem zapewnienia jakości dopasowanym do specyfiki tej formy kształcenia albo wdrożyć inne analogiczne rozwiązania o charakterze systemowym i zgodne z ESG [Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area – JM].”

M. Dokowicz, *Ewaluacja szkół doktorskich 2024/2025 - jak się do niej przygotować?*, LEX/el. 2023

¹ por. M. Jaśkowska [w:] M. Wilbrandt-Gotowicz, A. Wróbel, M. Jaśkowska, *Komentarz aktualizowany do Kodeksu postępowania administracyjnego*, LEX/el. 2025, art. 156.

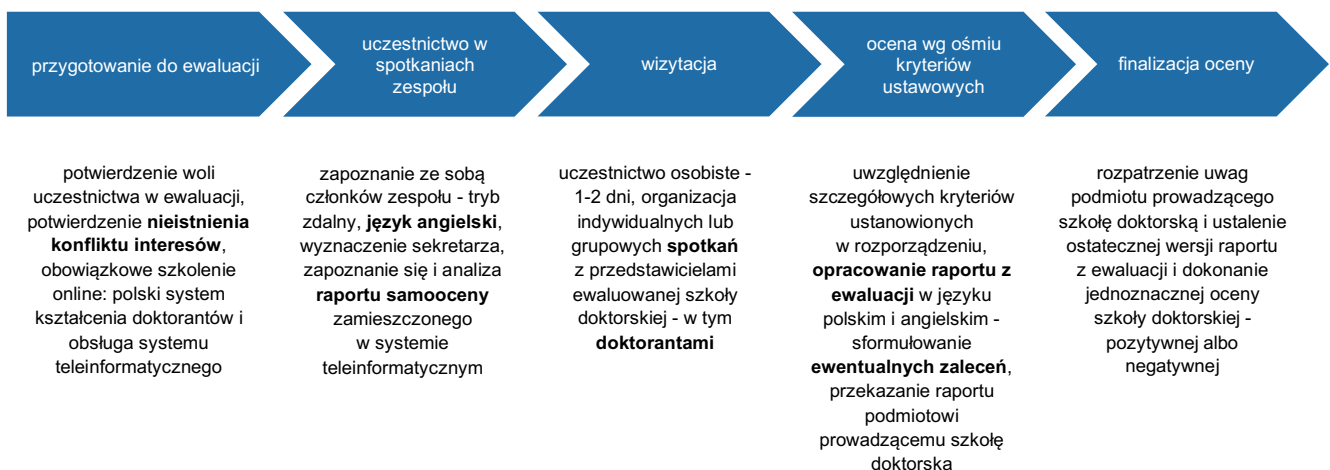

2. Doktorant jako ekspert – członek zespołu oceniającego (“czynny” uczestnik ewaluacji)

Wpływ środowiska doktoranckiego na ocenę jakości kształcenia w szkołach doktorskich przejawia się we włączeniu doktorantów w skład zespołu ekspertów KEN dokonującego oceny. Kompetencja do wskazania “doktoranckich” kandydatów na ekspertów KEN spoczywa na Krajowej Reprezentacji Doktorantów (art. 259 ust. 4 PSWN). Procedura naboru kandydatów na ekspertów wyłanianych przez środowisko doktoranckie uregulowana została w aktach wewnętrznie obowiązujących i ma charakter konkursowy.

Wymagania stawiane doktorantom powoływanym spośród kandydatów wskazanych przez Krajową Reprezentację Doktorantów zostały dostosowane do specyfiki statusu prawnego osoby kształcącej się w szkole doktorskiej i obejmują (zgodnie z §2 Regulaminu) posiadanie **statusu doktoranta**, wysoki poziom **znajomości aktów prawnych oraz dokumentów kierunkowych** z zakresu prawa o szkolnictwie wyższym, w tym dotyczących ewaluacji szkół doktorskich, wysoki poziom **znajomości nomenklatury związanej z kształceniem doktoranckim** - w języku **polskim i angielskim**, **doświadczenie** w działalności na rzecz jakości kształcenia, w tym w szczególności umiejętność **współredagowania i oceny wewnętrznych aktów i regulacji**, doświadczenie w pracach w **organach uczelni** lub instytutu związanych z obszarem jakości kształcenia, wysokie umiejętności komunikacyjne i redakcyjne w języku polskim i angielskim, **wysokie wyniki w dotychczasowym kształceniu**, wysoki poziom **kultury osobistej, rzetelności** oraz **terminowej realizacji powierzonych obowiązków**, jak również ekspektatywę **zachowania statusu doktoranta** w odpowiedniej perspektywie czasowej. W odróżnieniu od ekspertów powoływanym bezpośrednio przez przewodniczącego KEN wobec doktorantów wchodzących w skład zespołu oceniającego nie sformułowano wymogu posiadania znaczącego dorobku naukowego lub artystycznego, posiadania stopnia doktora (co oczywiste), aktywnego uczestnictwa w realizacji badań naukowych i znaczących osiągnięć w tym zakresie, nieukończenia 70 roku życia oraz spełnienia wymagań stawianych członkowi rady uczelni (art. 20 ust. 1 pkt 1-7 PSWN). Można przyjąć, że ustanowiony w załączniku do uchwały nr 13/2024 KEN wymóg posiadania nieposzlakowanej opinii i przestrzegania zasad etyki naukowej, jak również brak prawomocnego skazania za przywłaszczenie autorstwa lub rozpowszechnianie cudzego utworu bez zidentyfikowania twórcy znajdują zastosowanie względem doktoranta stosownie do §2 ust. 1 pkt 7 Regulaminu.

Etapy postępowania ewaluacyjnego przebiegającego z czynnym udziałem doktoranta

„Unormowanie art. 262 [PSWN - JM] uznać trzeba za statuujące szczególne postępowanie ewaluacyjne, którego skutkiem jest jednak wydanie przez Komisję Ewaluacji Nauki **indywidualnego aktu administracyjnego** skierowanego do podmiotu prowadzącego szkołę doktorską – skutkującego, gdy akt ten zawiera negatywną ocenę jakości kształcenia w szkole doktorskiej, zgodnie z art. 264, utratą możliwości prowadzenia szkoły doktorskiej. W konsekwencji ocenę trzeba uznać za taki akt lub czynność z zakresu administracji publicznej dotyczący uprawnień lub obowiązków wynikających z przepisów prawa (art. 3 § 2 pkt 4 p.p.s.a.), który **może być przedmiotem skargi do sądu administracyjnego**. W takim przypadku należy również uznać, uznając zgłoszenie zastrzeżeń za odpowiednik wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, że zastosowanie znajdzie art. 52 § 3 p.p.s.a, tzn. skargę można składać także bez zgłaszania zastrzeżeń.”

H. Izdebski [w:] J. M. Zieliński, H. Izdebski, *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz, wyd. III, LEX/el. 2023, art. 262.*

Członkostwo doktoranta w zespole oceniającym gwarantuje **reprezentację środowiska doktorantów** w procesie ewaluacji jakości kształcenia w szkole doktorskiej poprzez bezpośrednie uwzględnienie w nim perspektywy środowiska doktoranckiego. Doktorant uczestniczy w pracach zespołu na prawach równych pozostałym ekspertom. To pozwala na ocenę jakości kształcenia z punktu widzenia **bezpośredniego jego beneficjenta**, weryfikację **rzeczywistych warunków kształcenia** i uwzględnienie specyficznych doświadczeń i potrzeb społeczności doktorantów, pozytywnie wpływając na stopień obiektywności oceny formułowanej przez zespół ekspertów KEN, a w ostatecznym rozrachunku przyczyniając się także do **realnej poprawy jakości kształcenia** doktorantów w Polsce.

3. Doktorant jako osoba kształcąca się w ewaluowanej szkole doktorskiej (“bierny” uczestnik ewaluacji)

Sytuacja doktorantów kształcących się w ewaluowanej szkole doktorskiej - stanowiąca punkt wyjścia dla oceny jakości kształcenia - podlega analizie na kilku płaszczyznach. Przedmiot analizy, zgodnie z §2 pkt 1-8 rozporządzenia, stanowią zarówno dokumenty wytworzone przez doktorantów samodzielnie (w tym indywidualne plany badawcze, sprawozdania z realizacji indywidualnych planów badawczych), jak i uzgadniane z samorządem doktorantów (regulamin szkoły doktorskiej) czy opiniowane przy jego udziale (program kształcenia). Zgodnie z wytycznymi raport samooceny musi zawierać **informację na temat współpracy z samorządem doktorantów w zakresie istotnym dla procesu kształcenia**, w tym m.in. opiniowania programów kształcenia oraz uzgadniania regulaminu szkoły doktorskiej. Podmiot może opisać dobre praktyki współpracy z samorządem.

Obligatoryjnym etapem ewaluacji jest jedno- lub dwudniowa **wizytacja**, podczas której członkowie zespołu oceniającego - w tym doktorant powołany w jego skład - mają możliwość nawiązania bezpośredniego kontaktu z przedstawicielami ewaluowanej szkoły doktorskiej, w szczególności doktorantami. Poznanie perspektywy osoby kształcącej się w ewaluowanej szkole doktorskiej pozwala ekspertom poznać praktyczne aspekty kształcenia czy współpracy - tak w aspekcie indywidualnym, jak środowiskowym, samorządowym - doktoranta ze strukturami uczelni. Stosownie do §6 ust. 2 rozporządzenia w trakcie wizytacji osoba kierująca podmiotem albo osoba przez nią upoważniona udostępnia dokumenty dotyczące funkcjonowania szkoły doktorskiej, udziela, na wezwanie przewodniczącego zespołu oceniającego, informacji i wyjaśnień w sprawach dotyczących przeprowadzanej ewaluacji, **umożliwia członkom zespołu oceniającego** - na wezwanie przewodniczącego tego zespołu - **indywidualne albo grupowe spotkania z organami**

podmiotu, osobami odpowiedzialnymi za kształcenie w szkole doktorskiej, doktorantami i ich promotorami oraz promotorami pomocniczymi, a także osobami odpowiedzialnymi za obsługę administracyjną szkoły doktorskiej, jak również dostęp do pomieszczeń i do infrastruktury dydaktyczno-badawczej, wykorzystywanych do prowadzenia kształcenia w szkole doktorskiej.

„Trzeba mieć na uwadze, że samorząd doktorantów powinien być naturalnym partnerem organów podmiotu prowadzącego szkołę doktorską w zapewnianiu wysokiej jakości kształcenia w szkole doktorskiej. Proces ten powinien być bowiem postrzegany w kategoriach wspólnego celu, co z pewnością będzie sprzyjać kształtowaniu wysokich jakościowo i korzystnych dla doktorantów warunków kształcenia. Trzeba pamiętać, że odrębną częścią raportu jest informacja o współpracy podmiotu z samorządem doktorantów oraz ewentualnie wskazanie dobrych praktyk wypracowanych w tym zakresie. Nie ma jednak przeszkód, by również w tym miejscu raportu zwrócić uwagę na współpracę z samorządem doktorantów reprezentującym ogół doktorantów w całym podmiocie.”

W. Kielbasiński, A. M. Kola, B. Pietrzyk-Tobiasz, 9.5. Dokonywanie oceny jakości kształcenia w szkole doktorskiej przez doktorantów [w:] W. Kielbasiński, A. M. Kola, B. Pietrzyk-Tobiasz (red.), *Ewaluacja jakości kształcenia w szkołach doktorskich - aspekty praktyczne*, Toruń.

Jak wskazuje się w piśmiennictwie, “pomimo literalnego brzmienia przepisu, zgodnie z którym spotkania powinny odbywać się z «doktorantami i ich promotorami oraz promotorami pomocniczymi» stwierdzić należy, że w praktyce doktoranci powinni mieć możliwość spotkania z zespołem oceniającym bez udziału promotorów. W związku tym postulować należy zmianę spójnika «i» na «lub».”².

4. Podsumowanie

Rola doktorantów w procesie ewaluacji jakości kształcenia w szkołach doktorskich ma charakter **fundamentalny dla zapewnienia rzetelności i legalności całego postępowania oceniającego**. Udział reprezentanta środowiska doktoranckiego w zespole ekspertów KEN nie tylko stanowi wymóg ustawy, ale również gwarantuje uwzględnienie perspektywy bezpośrednich beneficjentów procesu kształcenia. Doktoranci funkcjonują w systemie ewaluacyjnym na dwóch płaszczyznach: jako **“czynni”** uczestnicy-eksperti o równych prawach z pozostałymi członkami zespołu oceniającego, oraz jako **“bierni”** uczestnicy, osoby, których zaangażowanie ilustruje jakość kształcenia poprzez dokumentację, działalność samorządu doktorantów i relacje przekazywane w toku bezpośrednich spotkań podczas wizytacji. Krajowa Reprezentacja Doktorantów pełni kluczową rolę w procesie naboru ekspertów, stosując procedury konkursowe dostosowane do specyfiki statusu prawnego doktoranta. Obecny model ewaluacji czyni środowisko doktoranckie pełnoprawnym podmiotem systemu szkolnictwa wyższego, zapewniając nie tylko obiektywność oceny, ale również realny wpływ na poprawę jakości kształcenia doktorantów w Polsce poprzez systemowe uwzględnienie ich doświadczeń i potrzeb.

Juliusz Mroziński

² W. Kielbasiński, A. M. Kola, B. Pietrzyk-Tobiasz, 1.3. Sposób przeprowadzania ewaluacji [w:] W. Kielbasiński, A. M. Kola, B. Pietrzyk-Tobiasz (red.), *Ewaluacja jakości kształcenia w szkołach doktorskich - aspekty praktyczne*, Toruń.